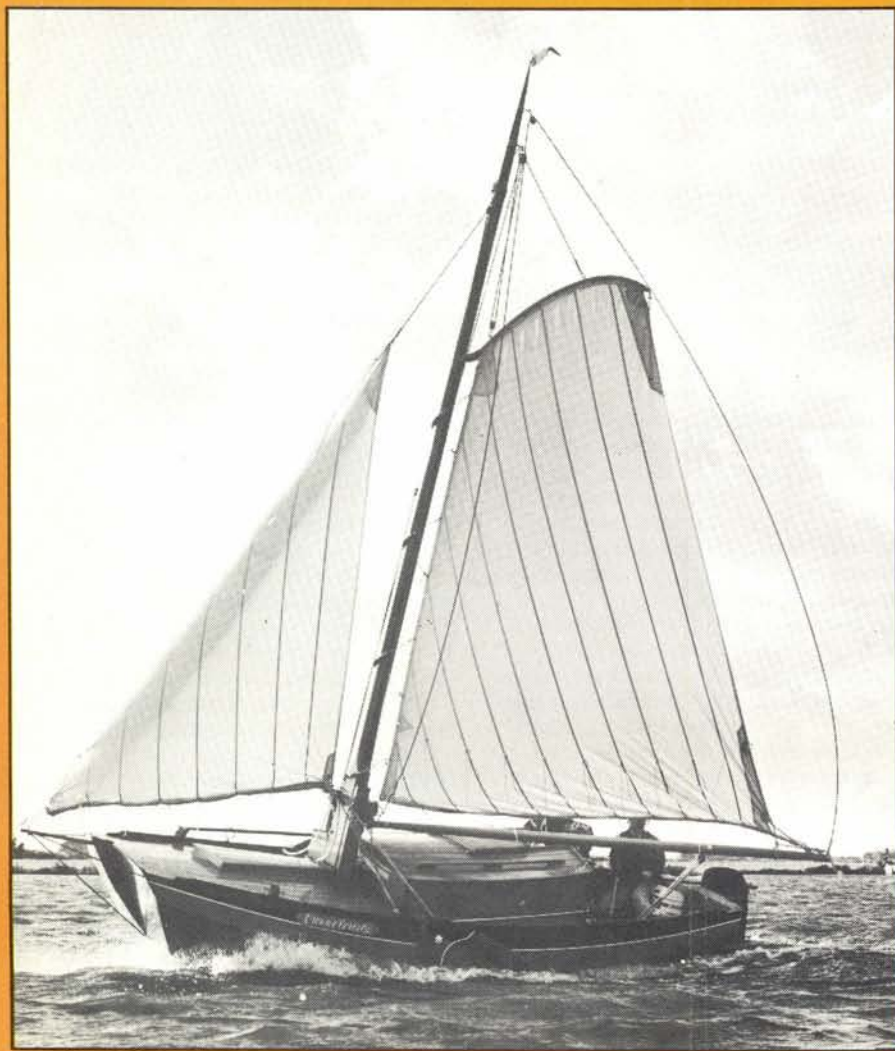

Oud Handwerk

Johannes van der Meulen:
'Door het ondiepe Koevordermeer zijn we met schouwen begonnen'.

Johannes van der Meulen, bij erg veel watersporters bekend op het eiken rustpunt temidden van het polyester op de HISWA. Bouwer van schouwen en sinds kort Staverse jollen. Hij had eerst moeite met teakdekken op schouwen, nu bouwt hij ze niet anders meer. Brandt de boegen nog met stro, gas bevalt hem niet helemaal, maar aan de andere kant een soort routing op de werf en een vast verkoper.

Kajuitschouw zoals ze er veel hebben gebouwd

Overgrootvader Hendrik Tjeerd van der Meulen, geboren in 1836 en overleden in 1900, startte in Terkaple aan de Skûtsmakerspolle de bouw van boerenpramen en visboten. Wat in die tijd heel gewoon was, lijkt nu haast ondenkbaar, want naast zijn werfje had hij er een boerenbedrijfje bij. Grootvader Van der Meulen, eveneens Johannes, net als de huidige eigenaar, verhuisde met de werf naar Broek, vlakbij Joure en in 1940 trokken ze naar de beroemde werf 'Op de Jouwer' waar eens Eeltsjebaas en zijn zoon Aukebaas en hun prachtige Friese jachten en boeiers hebben gebouwd. Die verhuizing verplichtte natuurlijk wel wat.

Na de Tweede Wereldoorlog bouwde vader Tjeerd op deze werf Vrijheidsjachten en natuurlijk zestienkwadraten met daar tussendoor wat reparatie. In die periode begon men gelukkig ook meer besef te krijgen voor de oude hier en daar in zeer verkommerde staat verkerende Friese jachten, boeiers en andere oude ronde en platbodem schepen. Vader Tjeerd heeft er in de vijftiger en zestiger jaren veel gerestaureerd onder andere de bekende boeier Bever de boeier Maartje van de heer Van Waning, en de Enkhuizer bol Eudia van de heer Huitema. Deze zijn ook de grondleggers geweest van de Stichting Stamboek Ronde en Platbodem schepen. De werf maakt met deze restauratie naam en zet dit nu nog voort zij het in veel mindere mate.

Vanaf de schoolbanken kwam Johannes in 1950 op de werf en hij leerde van zijn vader het vak samen met zijn broer, die vorig jaar uit het bedrijf stapte. Een hoogtepunt op de werf was het eerbetoon aan de bouwer Eeltsjebaas op 21 augustus 1956, 33 ronde jachten lagen afgemeerd en de eigenaars onthulden samen met de Commissaris van de Koningin twee gedenksteden uit dankbaarheid aan Eeltsjebaas en Aukebaas. Vijftien schepen die door deze begaafde scheepsbouwers werden gebouwd waren daar aanwezig. In de Waterkampioen van november 1961 doet de heer C. J. W. van Waning hierover verslag. Een van de bekendste schepen die op de werf zijn gerestaureerd is de Bever, een tot boeier verbouwd Fries jacht uit 1820.

In 1963 vertrekken ze uit Joure naar Sneek. Omstreeks deze tijd werd het voor de vader en broers Vermeulen tijd om na te denken over de toekomst, veel restauratiewerk was er

niet meer en de bouw van open houten boten ging stagneren door de komst van het polyester.

Min of meer bij toeval moesten ze voor iemand een boot bouwen die slechts een zeer geringe diepgang mocht hebben, want de eigenaar wilde er mee op het Koevorder meer zeilen. Daar staat niet meer dan 50 cm water. Zo zijn ze op de eerste schouw gekomen een type dat vader Tjeerd, die in 1971 de werf verliet, ook nog wel bij zijn vader had gebouwd. De buurman van de eerste opdrachtgever wilde er ook wel een en met deze open schouw van 4,25 m lang zijn ze naar de HISWA gegaan. Daar kregen ze meer opdrachten en sinds die tijd bouwen ze hoofdzakelijk open en kajuitschouwen, zeeschouwen en sinds 1979 ook Staverse jollen.

Zoals het alle scheepsbouwers verging in de jaren zestig en zeventig, de mensen wilden gaandeweg meer comfort, steeds groter en luxere afwerking.

Voor de bouw van een schouw staat niets op tekening, net als de voorvaderen bouwde Johannes ze op het oog, alleen lengte en breedte staan vast. In de voorgaande jaren waren de zeilschouwen helemaal open, daarna kwam er een glimmend gelakt voordekje tot de mast en nu is dat voordekje voorzien van teak. Daar wilde hij eerst niet aan 'Zo'n dekje hoort gelakt te zijn, maar nu vind ik het ook wel mooi'.

Alle overige houtwerk aan de romp, opbouw en interieur is van Frans eiken op de spanten genageld met roestvaststalen nagels en afgedopt. Alle beslag bestaat uit gegalvaniseerd ijzer, roeren en zwaarden hebben geel koper beslag. De Oregon pine masten komen meestal van Van der Neut uit Lemmer, de nu hoofdzakelijk polyester zeilen komen van De Vries uit Lemmer. Zelf zegt hij: 'Het verschil tussen de schouwen die we vroeger bouwden en nu is groot, natuurlijk niet naar uiterlijk maar door andere opvatting, de afwerking en de andere materialen.'

Zo breeuwt hij de naden onder water nog wel op de manier met breeuwkatoen, want die blijven zo goed dicht, maar boven water spuit hij ze vol met tweecomponenten rubber.

Sneeker werf

Sinds enkele jaren is het mogelijk met de auto naar de werf aan de Woudvaartsekade te komen, vroeger moest

Johannes van der Meulen brandt de boegplanken het liefst met stro

Nieuwe Staverse jol voor de werf, daarnaast een Fries jacht voor een lakbeurt

dat met het pontje. Van der Meulen heeft daar nu een behoorlijk groot bedrijf; een grote loods voor opslag van hout en daar staan de in de winter afgebouwde schepen, een bouwloods, een jachthaventje met een grote langshelling en twee schiphuizen. Eén voor winterberging en één met vaste ligplaatsen. Hij voelt er niets voor om deze houten schepen uit het water te halen in de winter, 'Ik heb nog nooit meegemaakt dat een schip door vorst ernstig werd beschadigd als het op rustig water lag.'

Veel eigenaars van de door hem gebouwde schepen komen ieder jaar hun boot naar dit schiphuis brengen voor de winterberging en meestal laten ze de schouwen ook verder door hem onderhouden. Hij vindt dat de mensen op de werf terug moeten kunnen vallen. De eigenaren hebben echter wel de mogelijkheid om zelf aan hun schepen te werken.

Acht kajuitboten in het programma

Van der Meulen vaart zelf veel, maar vindt het erg fijn om met eigenaren van de schepen te praten. 'Je leert

Nieuwe Staverse jol naast een oud fries jacht

Gelamineerde spanten in de Staverse jol

allerlei praktische dingetjes.' In één ding is hij net als zijn vakgenoten onverbiddelijk: 'Als iemand mij vraagt in een schouw van 7,50 m stahoogte te maken weiger ik dat. Nu heb ik voor het eerst een concessie gedaan met de bouw van een motorschouw. De mensen hadden al jaren in een kajuitschouw gezeild maar dat werd ze te zwaar. De motorschouw heeft een wat hoger vrijboord en een hogere opbouw.'

Het programma in de folder vermeldt vijf open zeilschouwen vanaf 3,50 m tot 6,75 m lang. De prijzen lopen van f 7900,— tot f 24.800,—. De onderlinge verschillen zijn niet zo groot want het maakt natuurlijk niet veel uit of je een iets langere bouwt, de tijd blijft hetzelfde.

De kajuitschouwen levert hij in lengtes van 6,00 tot 7,50 m lang en de prijzen lopen van f 48.500 tot f 56.000,—. De eigenaren kunnen in principe iedere indeling krijgen die ze willen hebben. De grootste schepen zijn de zeeschouwen, in lengtes van 8,00; 8,50 en 9,00 m. De prijzen hiervan zijn f 70.500,— tot f 84.000,—; alle kajuitschouwen zijn ook als casco met afbouw pakket te leveren. Alles

bij elkaar een behoorlijk programma dat ook nog redelijk loopt, er is nog steeds voldoende werk voor de zes man in de werkplaats en de heer Sluiter die de administratie doet en de verkoop verzorgt. Tussen de houtbouwers neemt Van der Meulen een heel aparte plaats in.

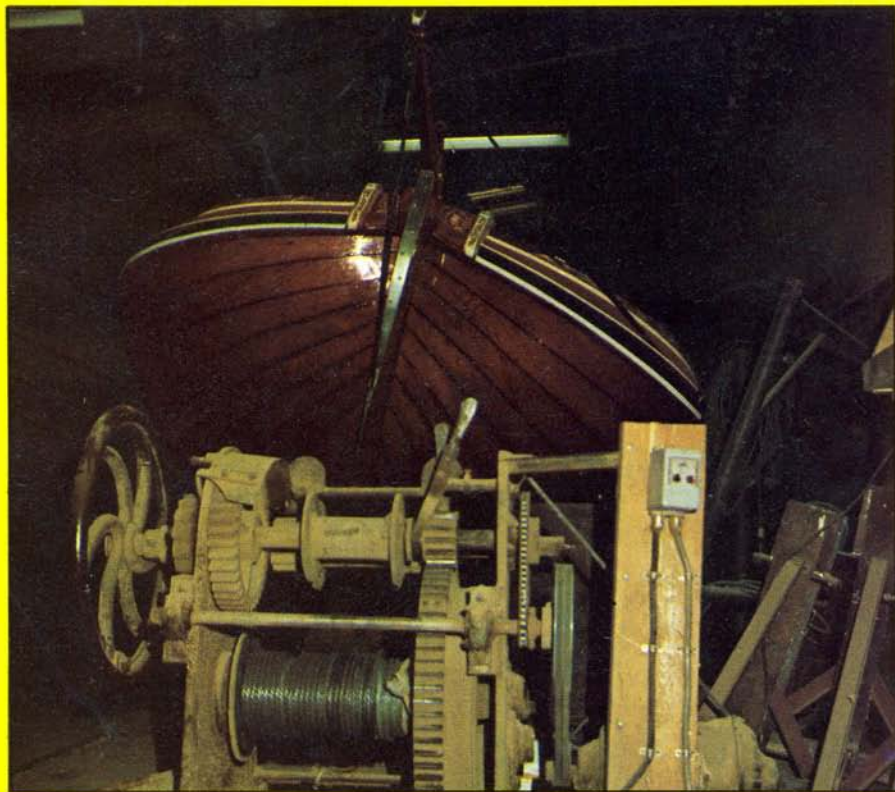
Aan de ene zijde een man die in staat is oude ronde jachten te restaureren en een bouwprogramma heeft met platbodems die min of meer op rationele wijze worden gebouwd.

Maar ook een man die het aandurfde toch weer een oud schip te bouwen in de vorm van de Staverse jol, waarmee hij veel bekijks trok op de HISWA in 1979. Hiervoor maakt hij wel gebruik van een eigen tekening en de romp wordt opgezet op hulpspanen, waarna hij er de gelamineerde spanen, door het gebrek aan gegroeide krommers, in nagelt.

De jol waarvan er nu een tweede in aanbouw is, heeft als afmetingen: lengte over dek 7,50 m; breedte 3,00 m; en diepgang 0,70 m. Zeilklaar kost het schip f 86.900,— maar het is ook leverbaar als casco en minder luxe vissermanuitvoering.

hm

De eerste motorschouw in aanbouw (Foto's Theo Kampa 1x, Ellen Martens 6x)

Een Fries jacht van Eeltsjebaas in de bouwloods voor wat reparatiewerkzaamheden.

